

RESİMDE PREMATÜRE FİGÜRLER

Şevket Arık

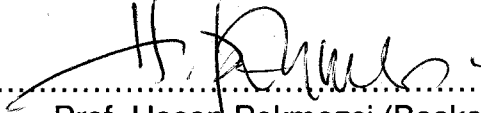
**Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Resim Anasanat Dalı**

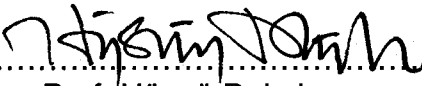
Yüksek Lisans Sanat Eseri Çalışma Raporu

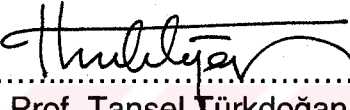
Ankara, 2006

KABUL VE ONAY

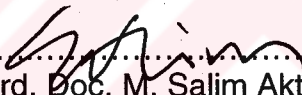
Şevket Arık tarafından hazırlanan “Resimde Prematüre Figürler” başlıklı bu çalışma, 12 Haziran 2006 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu olarak kabul edilmiştir.

Prof. Hasan Pekmezci (Başkan)

Prof. Hüsnü Dokak

Prof. Tansel Türkdoğan

Yrd. Doç. İsmail Ateş (Danışman)

Yrd. Doç. M. Salim Aktuğ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan Çakır
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

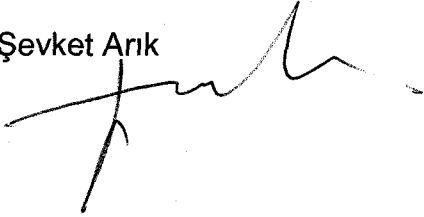
☒ Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

..12/06/2006

Şevket Arık

ÖZET

Arık, Şevket. *Resimde Prematüre Figürler*, Yüksek Lisans Sanat Eseri Raporu, Ankara, 2006.

Anlam arayışında olan insan, sanatçıların özgün anlayışları sayesinde, her zaman yeni bir çıkış yolu bulabilmiştir. Teknik ve kavramsal açıdan yeni bir ilişkilendirmenin peşine düşülerek, bu çalışmanın kapsamını oluşturan resimde prematüre figürler, uygarlığın günümüze kadar oluşturduğu anlam ve değerler bütünü ile, sanatsal süreçte ortaya çıkan kuramsal yaklaşımların özünün tekrar sorgulanması niteliğindedir. Bu bağlamda, öncelikle konu başlığındaki unsurlar insanlığın varoluş süreciyle ilişkilendirilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde, temel düşünceler ortaya konularak, genel anlamda sanatsal süreçte figür, nesne ve mekan olguları irdelenmiştir. Tarihsel gelişim aşamalarında ortaya çıkan toplumsal anlayışların, bu olgulara yaklaşımı da değerlendirilmiştir. Birinci bölümün orta ve son kısmında, değişik dönemlerde ortaya çıkan kuramların figür, nesne ve mekan anlayışlarının kısa bir özeti yapılarak; Barok Dönem, Rönesans, Romantizm, Ekspresyonizm ve Action Painting gibi akımların bu temel olgulara yaklaşımını gösteren resimlere yer verilmiştir. Evrensel düzeyde kabul görmüş sanatçıların resimlerinden, yazarların görüşlerinden faydalanılmıştır.

İkinci bölümünde; genel evrensel mekanda, insanın temel nesnel varlığı, kendini katmaya çalıştığı mekanın boyutlarını ve uzam ilişkisini, anlamlandırma ve çalışmalarla ilişkilendirme şekli ortaya konulmuştur. Resimde prematüre figürler ilişkisi göz önünde bulundurularak ortaya konulan çalışmaların, analizleri ve kavramsal irdemesi yapılmıştır. İnsanın varlık süreci, kentsel yaşam ve mekana etkileri, benlik duygusu, varlığını geleceğe taşıma tutkusu, ana rahmi ve yaşamsal bağ ilişkisi, kimlik ve kişilik

sorgulamaları, bedensel dışavurumlar ve sonsuzluk karşısında varlığının sınırlarını aşma arzusu gibi konular resimlerle ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler

Prematüre, metafizik, cenin, modern, mekan, embriyo, varolmak, beden, kentsel.

ABSTRACT

Arik, Şevket. *Premature Figures in Painting*, Master's Document Of Art Work, Ankara, 2006.

The man searching for a sense of connotation has been able to find an outward way owing to the artists' authentic comprehension. Trying to obtain a new association technically and conceptually with the whole values and meanings that the civilization has formed so far, premature figures in painting, which constitutes the framework of this work has the characteristic of questioning the core of the theoretical approaches created in the artistic period. In this context, before all else, the elements that the title is concerned with have been associated with the development process of human existence.

In the first section of the work, generally the figure, object and space facts in the artistic process have been explicated through stating the main ideas. Also, the approach of social understanding towards these facts, which occurred in the historical development phases have been evaluated. In the middle and last part of the first section, the figure, object and space comprehension of the theories existed in the different periods are summarized briefly; the paintings which reveal the approach of the movements like Baroque Period, Renaissance, Romanticism, Impressionism, Expressionism and Action Painting towards main facts are included. Additionally, the paintings of universally accepted artists and the views of authors are benefited from.

In the second section, the basic objective existence of mankind, the dimension of the space that man tries to belong and its spatial relationship, explaining and the type of associating with the works. The works that are created through taking into consideration of the figure, object and space interaction are analyzed and explicated. The subject matters like the process of human existence, urban life and its impact on spaces, ego sensation, man's passion

of conveying existence to future, uterus of mother and its relation with life link, identity and personality questioning, bodily wording and the desire to cross the frontiers of existence in the presence of eternity are approached in conjunction with the paintings.

Key Words

Premature, metaphysics, fetus, modern, space, embryo, existing, body, urban.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
RESİMLER ÇİZELGESİ.....	vi
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM.....	5
1.1. Temel Düşünce.....	5
1.2. Modern Zamanlar ve Değerlendirmeler.....	14
II.BÖLÜM.....	18
2.1. Yaklaşımlar ve İlişkilendirmeler.....	18
2.2. Çalışmalar, Analizler ve Açıklamalar.....	24
SONUÇ.....	39
KAYNAKÇA.....	41

RESİM ÇİZELGESİ

Sayfa No:

Resim 1: Lascaux Mağarası'ndan Bir Duvar Resmi, m.ö.15.000-10.000, Fransa.....	8
Resim 2: Orion Takım Yıldızı ve Pramitler.....	9
Resim 3: Giotto di Bondone, 1304-1306, "Ölü İsa'ya Ağıt" fresko.....	11
Resim 4: Buonarroti Michelangelo, 1508/1512, Sistina Şapheli Tavanı, Fresko.....	12
Resim 5: Caspar David Friedrich, 1832, Tuval Üzerine Yağlı Boya.....	13
Resim 6: Emil Nolde, 1910 , "Altın Buzağı Çevresinde Dans"	14
Resim 7: Marchel Duchamp, 1913, Hazır Nesne, Sandalye Üzerine Monte Edilmiş Bisiklet tekeri, Çap 64.8cm, yükseklik 60.2cm.....	15
Resim 8: Tekerlekli Sandalyeler, 2002, Tuval Üzerine Yağlı boya, 136x202 cm.....	18
Resim 9: Kaos ve Mutlu Son, 2005, Tuval Üzerine Akrilik, 140x140 cm.	20
Resim 10: İhtimal ve Engel, 2005, Tuval Üzerine Akrilik, 150x160 cm.	21
Resim 11: Jacson Pollock, 1949, Numara 1, Tuval Üzerine Metalik ve Vernikli Boya.....	22
Resim 12: Arshile Gorky, 1944 , "Water of the Flowery Mill", Tuval Üzerine Yağlı Boya	22
Resim 13: Rene Magritte, 1953 , "Colconde".	23
Resim 14: Yağarken, 2006, Dijital Tasarım.	23
Resim 15: Huzur, 2005, Karışık Teknik, 56x59 cm.	24
Resim 16: Seyahat, 2005, Tuval Üzerine Akrilik, 150x180 cm.....	25
Resim 17: Sürü, 2005, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 120x150 cm.....	26
Resim 18: Süreç, 2005, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 150x160 cm.....	27
Resim 19: Potansiyel, 2005, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 150x170 cm.....	28
Resim 20: İsimsiz, 2005, Kolaj, 21x30 cm.....	29
Resim 21: İsimsiz, 2005, Kolaj, 21x30 cm.....	29
Resim 22: Ben 'Var'idim, 2006, Dijital Çalışma, 68x91 cm.....	30
Resim 23. Teşhir, 2005, Dijital Çalışma.....	31

Resim 24: Oyun, 2005, Dijital Çalışma.....	32
Resim 25: Ambalaj Bedenler, 2005, Dijital Çalışma.....	33
Resim 26: Diziliş, 2005, Dijital Çalışma.....	35
Resim 27: Kente Yağarken, 2005, Dijital Çalışma.....	36
Resim 28: İngem ve Ben, 2005, Dijital Çalışma.....	37

GİRİŞ

Modern zamanlarda insan, varlığının anlamını küçük detaylara indirgeyerek, nesneler, kavramlar ve imajlar içerisinde benliğinin öz ile olan bağlantısını sorgular hale gelmiştir. Temelinde algı ve anlamlandırma sürecinde çeşitli kombinasyonlar ortaya koyarak, duygulanımını ve anlamlılığını idrak etmeye çalışan bir varlık olarak insan, neden varlığın devamına dönük bu derece yüksek bir kaygı içerisinde? Bu noktada uygarlığın ürettiği değerlerin neler olduğunu ve neden bu derece vazgeçilmez bir döngü yarattığını anlamaya çalışmak gerekir. Evrende ilk varoluşundan bu güne geriye dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkmış olan insanlık, doğaya bağımlı olarak kendi yaşam düzenini meydana getirmiştir. Bilim salt gerçeği bulma çabasıyla insanlığa hizmet ederken, sanat insanın duygusal ve düşünsel yapısına yön vermiştir.

Bu güne bakıldığında küreselleşmenin eşiğine gelmiş uygarlık, herkes için geçerli olanı belirlemek, aynılaştırmak iddiasındadır. Sanat ve toplum ilişkisine bakıldığında ise, tarihte her zaman alternatif yolları ortaya koymuş olan sanat, şimdiki zaman için de en geçerli yöntemleri aramaktadır. Modern teknolojinin imkanları doğrultusunda bir düğmeye dokunuşla, zaman ve mekânı istediği gibi kontrol etme gücüne erişen insan, yepyeni kaygı ve korkularla yüzleşmek durumundadır. Sanat, bilim, endüstri, teknik ve politika alanında meydana gelen ve birbirine bağlı olarak ortaya çıkan gelişmeler, toplumları daha özgürleştirme amacındayken, huzursuzlukların da artmasının sebebi olmuştur. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası, insanlığın uzay içindeki yeni keşifleri, yeryüzündeki büyük sermaye hareketleri, ekonomik, etnik ve politik çıkarlar sebebiyle ortaya çıkan katliamlar, endüstriyel ve teknik gelişmeler, şiddetli korkuları ve kaynağı belirlenemeyen kaygıları da beraberinde getirmiştir. Bütün bu olup bitenlerin paralelinde, günümüz insanının sanata bakış tarzı da bu gelişmelerin etkisi ile biçimlenmiştir.

Günümüzde, insanların karşı karşıya kaldığı psiko-sosyal sorunlara çözüm olabilecek yöntemler aranmaktadır. İletişim çağının olanakları ışığında;

geleneksel olan, yerini yeniye bırakmış ve yeni olan, kendi anlam ilişkisini yaratmıştır. Bir odanın içerisinde yalnız başına bir insan, bilgisayar, cep telefonu ve televizyonla baş başa kalmıştır. Sosyal yapıdaki çözülme, sadece seyredilen ve sitem edilen bir durum haline gelmiş ve kimin kontrol ettiği belli olmayan toplumsal problemler oluşmuştur. Bu paralelde şimdiki zamanın sanat anlayışı, sanki bütün bu olup bitenin aynası niteliğindedir. Artık her şeyin ekonomik olarak ele alındığı dünyada sanat da bir rant alanı olmuştur. Modern yaşamın hızı karşısında zaman mefhumunu kaybeden toplumun, sanatındaki zamansızlık ve anlıklık gayet doğaldır. Her şeyin haber olduğu, herkesin özelinin deşifre edildiği, kavramların içinin boşaltılıp yozlaştırıldığı bir ortamda, bütün bu olup biten süreç içerisinde, ne yapacağını bilemeyen bir insan modeli oluşmuştur.

Resim sanatının 19.yy.daki değişim süreçleri göz önünde bulundurularak, romantizm ve sonrasında gelişen ekspresyonizm, daha sonrasında Amerika'da ortaya çıkan Action Painting anlayışıyla ortaya konulan ve sanatçının anlık duygu , düşünce, heyecan ve korkularını ortaya çıkaran bir resim anlayışının, Duchamp'ın nesneye kattığı yeni anlamla buluşması ve de geleneksel figür resminin iç içe geçtiği bir sentez, günümüz resim sanatı için bir gerçeklik oluşturabilir. Geçmiş ve şimdiyi sindirebilmenin yolu onu kavrayıp sentezleyebilmekten geçer. Güncel sanat ve yeni birçok yaklaşım modern zamanların yeniden sentezlenmiş halleridir. Sanat eserinin kalıcılığının sorgulanmaya başlandığı ve temel estetik değerlerden başka şeylerin de ele alındığı, hatta insanın varlığının bizzat kendisinin sanat eseri olarak değerlendirildiği şimdiki zaman sanat anlayışı, yeni bir şey söylemek iddiasındadır.

Temel bağlamda ele alınan “prematüre” kelimesi; Fransızca bir sıfat olup, “vaktinden önce, erken doğmuş (bebek)” anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, biyolojik olarak tamamlanmamış bir sürecin ortaya çıkardığı eksiklik ve yetersizlik durumuna dikkat çekilmek istenmiştir. Anne rahminde gerekli olan süreyi tamamlayamadan hayata gelmenin yarattığı eksiklik hali insanın varlık

sürecindeki anlam arayışı ile birlikte düşünülerek, kavramsal bir temel oluşturulmuştur. Günümüz insanının yaşadığı koşullar karşısındaki konumu bu kavramsal temel paralelinde sorgulanmaya çalışılmıştır. İnsan bedenin olduğu yer olan anne rahmi ve kültürel varlığının şekillendiği ortam olan toplum arasında bir bağ kurulmuştur. Erken doğumun gerekçelerinin kaynağı olan anne bedeni ile anlam arayışındaki insanı etkileyen toplumsal yapının, insanı nasıl şekillendirdiği üzerine düşünceler geliştirilmiştir. Aynı temel kavram üzerinde çeşitli düşünce yöntemleri geliştirebilmek, zaman içinde ortaya çıkacak olan değişmelerin ve de gelişmelerin ışığında yaratıcı sürecin içerdiği 'olma' potansiyelini üst düzeyde tutabilmek, belirlenmenin ötesinde bir anlayışla, ortaya konulanın anlamını (günümüz insanının gündemine aldığı şeylerin çeşitliliğinde ve detaylılığında kayboluşuyla ilişkili olarak) kapsamlı hale getirmeye çalışılmıştır.

Kendi psiko-sosyal yapının şekillenmesinin temelinde, uzun bir dönem hastane ortamında çalışmış olmak ve insanın yaşamını sürdürebilmesi için ortaya koyduğu mücadeleye şahit olmak nedeniyle, insanın varlık sürecine dönük bir ilgi oluşmuştur. Bedensel olarak varlığını hayatta tutma çabası ile bu varoluşun evrende bir anlama kavuşma düşüncesi temelinde, ölüm ve doğum olaylarına sürekli olarak şahit olunan ortamda bulunmak sebebiyle, insan bedeni, prematüre bebekler, ölü doğmuş ceninler, tekerlekli sandalyeler, hasta sedyeleri ve hastane imgeleri çalışmalara konu edilmiştir. Kazalarda parçalanmış insan bedenleri, yeni doğan çocukların bedenlerinin esnek yapısı, genetik bozukluklar sonrası ortaya çıkan anormal beden formları incelenmiş ve figüratif dil oluşturulurken temel alınmıştır.

Etkilenim sürecinde temel alınan unsurlar daha sonra yaşamsal alanlarda bir sorgulamaya dönüştürülmüştür. Şimdiki zamanda ortaya çıkan yaşam şekilleri, kent ortamı ve insan sorgulamaları, kendi bedeninin anlam ilişkisi, anne rahmi ve sınırsız mekanda varlık arzusu, insan bedeninin nesnel boyutları, doğal deformasyon ve parça bütün ilişkisi gibi bağlamlar oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada teknik ve yöntem olarak yağlıboya, kolaj, özgün baskı, kara kalem ve lavi tekniğinin yanı sıra, sayısal fotoğraf ve sayısal tasarım olanaklarından da yararlanmak, iki boyutlu resim yüzeyinin (tuval, kağıt, vb.) olanaklarını mümkün olan her şekilde kullanmak ve çeşitli tasarımlar elde etmek için gerekli olan her yöntemi denemek amaçlanmıştır. Ayrıca benzer imgelerin tekrarlanmasıyla temel varlık kavramına göndermeler yapmak, figüratif anlamda insan bedeninin yeniden tasarlanmasıyla ortaya çıkan imgeyi ve bu imgenin nesnelliğini, resimsel ve yaşamsal mekanda yeniden kurgusal bir dille ele almak, varlık problemlerinin günümüz insan yaşamındaki anlamını irdelemek temel alınmıştır. Çalışmada bu kapsamda geçmişteki ve günümüzdeki sanat anlayışlarından faydalanarak ve bağlantılar kurarak, genel sanatsal süreç ile bir eklemlenme sağlanmaya çalışılmıştır.

Bir sanat esrinin ortaya çıkma sürecinde etkin olan temel düşünce ve sonrasında meydana gelen değişim süreci, içinde barındırdığı olabirlikler, sanatçının kendi kapasitesini sınaması, anlamlı ya da anlamsız bir sonuca ulaşma sürecindeki deneyimleri ve de nihayetinde nesnel bir sonuç ortaya koyması sanatsal gerçekleşmenin özü olarak ifade edilebilir. Temelinde kültür, deneyim, bilgi, toplumsal analiz ve bireysel özgün bir düşünce yapısı ile ortaya çıkan süreç, sanat nesnesine dönüşme esnasında teknik, estetik, yöntem, malzeme, sunum ve mekan gibi unsurları da kendine ekleyerek, daha önceden ortaya konulmuş olanın ötesine geçmeyi amaçlar. Tercih edilen teknik ve yöntemlerin kendi içindeki tutarlılığı ve sınırlılıkları karşısında, yeni yöntemler aranması kaçınılmaz olabilir. Böylelikle çağın yeniliklerini ve imkanlarını da gözden geçirerek güncel bir yaklaşımın yakalanması ve özgün bir yöntem ortaya konulması gerekir.

I.BÖLÜM

1.1. Temel Düşünce

Sanat yapıtı diye nitelemeye alıştığımız şeyin gizemli bir etkinliğin sonucu oluşan, insanın insan için yaptığı bir nesne olduğunu düşündüğümüzde, bu nesnenin temel yapısal özellikleri ve kavramsal içeriğini anlamak, oluşturulmuş ilişkiler bütünü de anlamaktan geçer. Bu anlamda temel kavramları kendi algılayış ve bakış açısıyla farklılaştıran ya da özelleştiren sanatçının bakış açısının çözümlenmesi gerekir. Sanat ve uygarlık tarihi boyunca değişen anlam ilişkilerine sokulan sanat eserleri, aynı zamanda insanın anlam arayışının da bir süreci haline gelmiştir. İçsel kaygılardan yola çıkılarak ortaya konulan yapıtlar, süreç içerisinde ortaya çıkan temel estetik değerlerin de bir göstergesidir. Kaçınılmaz olarak değişim sürecinin yaşanmasıyla ortaya çıkan yeni kuramsal yaklaşımlar, temel estetik değerlerle sürekli olarak yeniden kurgulanmıştır. Sanat, her dönemde alternatif bir kuram ortaya koyabilmiş, teknik ve ifade yönünden yeni yöntemler geliştirmiştir.

İnsan, doğa ve nesneler dünyası ile ilişkisini sorgularken, kendi nesnel varlığının anlamını da bu unsurlarla ilişkilendirmeye çalışmıştır.

Belli ki kendini aşmak istiyor insan. Tüm insan olmak istiyor. Ayrı bir birey olmakla yetinmiyor; bireysel yaşamının kopmuşluğundan kurtulmaya, bireyciliğin bütün sınırları ile onu yoksun bıraktığı, ama onu gene de sezip özlediği, bir doluluğa, daha doğru, daha anlamlı bir dünyaya geçmek için çaballıyor (Fischer 1993:8).

Yaşadığı mekanlara doğayı ve onun etkilerini katmaya çalışan insanlar, ilk izlerini mağaraların duvarlarına resimler yaparak bırakmıştır. Bu resimlerde insanoğlunun yeniden kurgulama ve kendi varlığını daha güçlü kılma arzusunun temellerini buluruz. Akıl ve hayal dünyasının kapılarını aralayan insan, ilkel bir benlik içerisinde, varlığını sanal bir boyuta taşıyarak kendini

nesneleştirmeyi başarmıştır. Bundan sonrası, bu benliğin yeni kurgularla ortaya çıkmasından başka bir şey değildir.

Temel varlık unsurları olan toprak, su, güneş ve havadan ortaya çıkan bu nesnel dünyanın daha büyük veya küçük olmasının ötesinde, tek bir nesneye karşı anlam ilişkisinin bile insanın varlığının anlamı açısından önemi büyüktür. Heidegger'e göre; "Varolan, zamansal olandır" (Çüçen 2000:79). Zamansal bağlamda geçici bir varlık sürecine sahip olan insan, daha uzun bir sürece sahip olan madde (nesne) karşısında, kendini nesneleştirerek ya da nesneler dünyası üzerine izler bırakarak sonsuzlaşma arzusundadır. Temel yaşamsal kaygılardan dolayı üretilen nesnelerden farklı olarak, sanat eseri bu arzunun direkt ifadesidir. Yani varlığımızın temel dışavurumudur.

Nesne veya kavram olarak ortaya çıkan sanat eserinin, estetik boyutlarını sorguladığımızda ortaya çıkan yaklaşımlar ise öznellik ve bireysellik olarak farklılıklar göstermektedir. Bazı dönemlerde farklı kuramlarla ortaya çıkan bu ilişkilendirme ve anlamlandırma yöntemleri, günümüzde tamamen bireysel bir hal almıştır. Bu bağlamda ele alınan "*resimde prematüre figürler*" temel geleneksel ilişkilendirmelerin bir devamı ve aynı zamanda bireysel algılayışın farklılığını içermektedir. Teknik ve kavramsal açıdan belirsizleşmenin yani bilinmedik bir ilişkinin peşine düşülerek, yeni ve özgün anlayışlar geliştirilmek çabasına girilmiştir. İster geleneksel isterse yeni bir yöntem olsun, ortaya konulacak sanat eserinin temel felsefesi insan-insan, insan-nesne ve insan-doğa ilişkilerin bir açılımıdır.

Kendini detaylandırarak yeniden farklı bir anlam ortaya çıkarmaya çalışan insan, sanatta da yeni yaklaşımlar ortaya koyma çabasını sürdürmektedir. Oysa değişen ve gelişen bilim karşısında yeni olanaklara kavuşan insan oğlunun yeni şartlara uyum sağlama çabası, yıllardır işleyen bu sürecin bir devamı niteliğindedir. Yani mağara duvarlarına resimler yaparak kendi varlığını yüceltmeye çalışan insanla, bugün teknolojik bir devrim karşısında aynı çabayı gösteren insan aynıdır. Erinç'e göre;

Bizi biz yapan, bazen varlık nedenimiz, bazen de varlığımızı devam ettirme ereğimiz olan duyum, nesne, olay, olgu ve benzeri varolanların tümü, hem iç hem de dış dünyamızda yer alırlar. Biz bunları, kimi zaman bir bütün olarak; bir nesneyi, bir olguyu, bir olayı kendi yapan tüm nitelikleriyle, tamamlanmış olarak, tamam olarak, kimi zaman da bu bütünü imleyen, imleyebilen bir parça ya da bir parçası olarak algılarız ve bu yolla bilincimize yerleştiririz (Erinç 2004:24).

Döngü devam etmektedir, oyun sürmektedir, insanlık sanallığı gerçek olan bu yaşamın sınırlarını sürekli genişletmekte ve kendini sürekli yeniden kurgulamaktadır. Bu modern zamanlarda bilgi, anlam ve ifade çeşitliliği sanatın da işini kolaylaştırmıştır. Artık bu çeşitlilikten beslenen sanatçı çok daha fazla olanaklara sahiptir. İnsan sanat sayesinde kendi anlaşılma arzusunu sorgulama şansına da kavuşur. Sanatın hangi alanında olursa olsun sahip çıkılan şey insanın gizemliliğine dair izlerdir. Tıpkı insanın isminin sadece kendini belirlediği gibi, sanat eserinde belirlenmeye çalışılan benlik, bireyin varlık düzeyiyle ilişkilendirilir. Kültürel faktörler ve evrensel değerler karşısında bireyin kendini kurgulama yeteneği, sanat ve yaratıcılık olarak ortaya çıkar. Artık daha fazla şeyle uğraşmak ve yaşamak zorunda olan insanın yaşadığı çevreyi daha karmaşık görmesi normaldir. Fakat bu karmaşık ortamda kendini daha da karmaşık gözüken sanatsal boyuta taşıyarak açıklama çabası, sanatın varolan karşısındaki konumunu ortaya koyar. Birey yöntem olarak sanat bünyesinde kurguladığı yaşantı ya da ifade biçiminde, daha üst düzey bir var oluş şekli aramaktadır. Bu durum dolaylı ya da direkt olarak sanatsal yöntemlerin bir açıklamasını ortaya koyar.

“Her sanat bütün insanı, onun akla gelebilen en yüksek derecesi olan bütün insanlığı ister” (Goethe). Sanatın evrensel düzeyini belirleyen süreç, toplumsal ve kültürel farklılıklardan bağımsız bir güç haline gelmiştir. Bu durumda, ne kadar bireysel bir dil de olsa, sanat eseri evrensel bir nitelik taşımaktadır.

İlk insandan günümüze kadar geçen zaman içinde insanoğlu, çeşitli amaçlarla maddeye biçim vermiş, maddeye hükmetmeye çalışmıştır. Bütün bu faaliyetler içerisinde, sanatın başlangıç noktasını kestirmek oldukça zordur. “Dillerin nasıl

doğduğunu bilmediğimiz gibi, sanatın da nasıl doğduğunu bilmiyoruz. Eğer tapınak ve ev inşası, resim ve heykel yapımı veya dokuma gibi etkinlikleri sanat olarak sayarsak, dünyada sanatçının bulunmadığı tek bir topluluk yoktur (Gombrich 1997:39). Bu bağlamda bütün bir sanat tarihini göz önüne aldığımızda, ilk mekanlar olan mağaralar ve duvarlarındaki resimlerde, Resim 1’de primitif soyutlamalarla ortaya çıkan figüratif çalışmalara baktığımızda, hem yaşamsal mekanda bir iz oluşturmak, hem de kompozisyonlardaki mekan anlayışı, dönemin figür, boşluk ve mekan anlayışının farklı algılandığını ortaya koymaktadır. “İlkel toplulukların düşünce tarzını anlamaya çalışmadan; onları imgeleri bakılacak güzel şeyler değil de, kullanılacak ve güç dolu nesneler gibi görmeye iten yaşantıyı kavramadan, sanatın bu yabansı başlangıçlarını anlamayı umamayız” (Gombrich 1997:40).

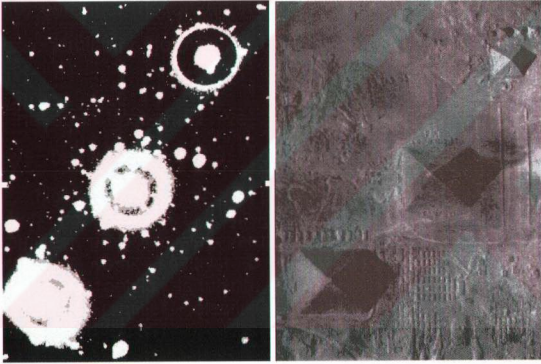

Resim 1: Lascaux Mağarası'ndan Bir Duvar Resmi, m.ö.15.000-10.000, Fransa

Henüz yaşadığı yeryüzü gerçeğini anlama çabasında olan insanoğlu, doğa ve onun yasaları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadan onunla nasıl mücadele edeceğini düşünmektedir. Alet yapabilen insanlar ile ilgili rastlanabilen en eski izler, aşağı yukarı 40 bin yıl önceye aittir. Paleolitik çağ da adı verilen dönemde insanoğlunun el becerisiyle oluşturduğu ilk eşyalara ve nesnelere rastlanmıştır. Artık alet kullanma becerisini geliştiren ve daha karmaşık nesneler meydana getiren insanın bu ilk zamanlarını düşündüğümüzde, şimdiki zaman insanının nasıl bir evrim sürecinden geçtiğini anlamak daha kolay olacaktır. Küçük yaşam alanlarının sırlarına kadar algıladıkları mekan

duygusunu, evrensel mekan anlayışına dönüştürmek ve sonsuzu keşfetmek bu noktada önemli bir olgu olarak ortaya çıkar.

Yerleşik hayatın başlaması ve topluluklar halinde bir yaşam alanını paylaşmaya başlayan insanlar, konut yaşamına geçmiş ve toplu olarak paylaşılan mekanlar oluşturmaya başlamıştır. Daha kalabalık bir toplum yapısı yeni yaklaşımlar ortaya çıkarmıştır. Özellikle Mısır, Mezopotamya, Orta Asya, Çin, Yunan ve diğer antik dönem uygarlıklarına baktığımızda bu yaklaşımın izlerini görebiliriz. Mısır piramitleri bu ilişkilendirmeye bir örnektir (Resim 2).

Resim 2: Orion Takım Yıldızı ve Piramitler

Gökyüzünde olan tanrıların yanına gitme düşüncesiyle oluşan, uzaysal mekanla kurulan bağa bir örnektir.

..... hiçbir topluluk, yalnızca bir anıt dikmek için bunca masrafı ve eziyeti göze alamazdı. Nitekim, kralların ve kullarının gözünde piramitlerin pratik bir işlevi vardır. Kral, halkı üstünde egemenlik süren kutsal bir varlık sayılıyordu. Bu dünyadan ayrıldığı zaman da, yanlarından geldiği tanrıların arasına yükselecekti. O, gökyüzüne çıkarken, piramitler, olasılıkla, onun çıkışını kolaylaştıracaklardı (Gombrich 1997: 55).

Metafizik düşüncelerle kendini gökyüzüyle ilişkilendiren insan, insanlığın yaşadığı evrenin sınırlarının ötesine geçmeye çabalamış, gökyüzünün derinliklerine bakmıştır. Burada oluşturulmaya çalışılan kavramsal ilişkiler kapsamında, bazı çalışmalarda bu duruma göndermeler yapılmıştır (Resim 14 ve Resim 27). Ayrıca başka bir bağlamda kurulan ilişkilendirmeye göre: Doğumla başlayan mekandan mekana transfer boyutunun evrensel sınırların dışına doğru yolculuğuna devam etmesi düşüncesi kavramsallaştırılmaya çalışılmıştır.

Antik dönemde özellikle dinin etkisiyle ortaya çıkan ve tüm toplumsal yaşamı etkileyen yaklaşımlar, tasvir ve tasarım şekillerini de belirlemiştir. Bir çok dinde ortaya çıkan ahiret inancı, cennet ve cehennem tasvirlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu durumda, insanlar metafizik bir mekanın kurgusunu ortaya koymaya başlamıştır. Kendi figüratif tasvirlerini, bu metafizik mekanlarda kurgulama çabası, varlık ötesi dönemlere de tesir etme arzusunun bir sonucudur.

Yukarıda belirtilen düşünceler doğrultusunda resimsel sürece baktığımızda; eski kültürlerde toplumsal yapı, üretilecek resimlerin konusunu, tekniğini, biçimini ve malzemelerini denetim altında tutmaya çalışır, eserlerin niteliğini belirlerdi. Ressamlar ve diğer eser meydana getiren kişiler, yaratıcı bir sanatçıdan çok becerikli bir zanaatçı gibi görülürdü. Daha sonraki dönemlerde kendi bireysel yaklaşımlarıyla ortaya çıkan sanatçılar, toplumdan farklı olarak kendi özgün anlayışlarını ortaya koymaya başlamışlardır.

Resim 3'e bakıldığında; ele alınan mekan ve figürler arasındaki ilişki, kompozisyon ve kurgu açısından, metafizik bir görüntü oluşturmaktadır. Burada figürlerin yüzeye dağılışı şekli, bütün olarak oturtulamaya çalışılan mekan uzaysal bir derinlik içermektedir. Bu durum daha sonra bazı uygulamalarla ilişkilendirilecektir. Ayrıca havada uçuşurcasına dağılan figürlerin yüzeyde oluşturduğu simetrik ve asimetrik ilişki, resimsel zeminde

oluşturulmuş derinlik ve yüzeysel etkiler de bazı çalışmalarla ilişkilendirilecektir (Resim 27).

Resim 3: Giotto di Bondane, 1304-1306, Ölü İsa'ya Ağıt, Fresko

Kendini sürekli olarak metafizik bazı varlıklarla ilişki içinde görmesi, insanoğlunu dünya dışı mekanlara ve uzayın sonsuzluğunda bu düşüncelerin uzantısını aramaya yöneltmiştir. Daha sonraki dönemlerde perspektif, oran-orantı ve realist bazı yaklaşımlarla ortaya çıkan yeni ilişkilerde, insanoğlunun yeryüzü gerçeğini kavrama çabası daha ön plana çıkar.

Klasik felsefe, din ve estetik yaklaşımlar bağlamında tarihe bakıldığında: Platon'a göre: "Yeryüzünde güzelliği gören insan, gerçek güzelliği hatırlar, kanatlanır ve ona doğru uçmak arzusuyla yanar ve bütün dünya işlerini yüzüstü bırakır; bu yüzden ona deli gözüyle bakılır (Yetkin 1972:17). Bir dönem büyük ve görkemli olanın önemsenmesi, sonrasında orantılı olanın estetik değerinin yüksek sayılması, sonraki dönemlerde ortaya çıkan kompozisyondaki mekan anlayışına göre belirlenmeye çalışılan kavramsal

ilişkiler bütünü, insanı, nesnel ve imgesel olarak mekanla sürekli sorgular haldedir (Resim 4). Mağara duvarlarına çizilmiş resimlerde, devasa boyutlardaki anıt ve heykellerde (Resim 2), tapınaklar ve duvarlarına çizilmiş ikonografik resimlerde, sonsuz mekan ve yeryüzü ilişkisinde, varlık sürecini sonsuzlaştırmak isteyen insanı görürüz.

Resim 4: Buonarroti Michelangelo, 1508-1512, Sistine Şapheli Tavani, Fresko

Sonraki dönemlerde; Rönesans ve aydınlanma sürecinin etkisiyle ortaya çıkan perspektif ve oran-orantı ilişkisiyle figür ve mekanı dengeleme çabası, Barok Dönem'de merkezi ışığın etkisiyle sınırlandırılmış mekan anlayışı, Romantik Dönem'de mekan ve doğa karşısında figüratif tasvirin ilişkisi (Resim 5), Empresyonizm'de açık kompozisyon anlayışıyla devamlılık içeren bir yaşam sahnesinde, belirli bir ana ve alana odaklanma çabası, sürecin devamının bir özeti sayılabilir.

Resim 5: Caspar David Friedrich, 1832, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Ekspresyonizm ve figüratif serbestlikle ortaya çıkan biçim bozma arzusunun temelinde, insanın bu biçimsel ve mekansal kaygıları karşısında özgürlük arayışı (Resim 6), soyut ekspresyonizmle vurgulanan sonsuzluk arzusu ve figüratif varlığın dolaylı yönden bu sonsuz ve geniş yüzeysel mekanlar karşısında rahatlama çabası, modern yaklaşımlarda ortaya çıkan mekan tasarımları ve nesne figür ilişkileri, yeni figüratif yaklaşımlarla devam etmektedir. Burada, figür, nesne ve mekan ilişkisinin, sanatta ve özellikle resim sanatında, insanlık tarihinde bazı toplumlarda varlık problemleri ile ilişkilendirilerek kısa bir özetleme yapılmaya çalışılmıştır.

Resim 6: Emil Nolde, 1910, Altın Buzağı Çevresinde Dans

1.2. Modern Zamanlar ve Değerlendirmeler

Yeni üsluplar ortaya çıkıncaya kadar temelde, belirli kalıplar içerisinde gelişen Resim Sanatı, geleneksel bazı yöntemlerin etkisi altında belirgin özellikler göstermiştir. Romantizm akımı ile ortaya çıkan sanatçının benliğini ve duygulanımlarını sanat eserine yansıtmaya arzusu ve artık kendi başına hareket eden sanatçıların ortaya çıkması, zamanla sanatın anlamını da değiştirecektir. Artık sanayi devrimi ve aydınlanma çağına kapısını aralayan toplumlarda, yaşamsal mekanlar değişmeye başladıkça, insanlar kendi bireysel kimliklerini ve dünya görüşlerini sürekli olarak yenilemeye başlamışlardır. Bu noktada modern sanatın temellerini oluşturan 20.yy'ın ilk yarısına bakmak ve anlamak gerekir.

Bu dönemin sanatına büyük bir etki yapan fotoğrafın icadı ile ortaya atılan ikilemler sonrasında, dönemin sanatçıları yeni bir çıkış noktası aramak

zorunda kalmışlardır. Artık doğayı birebir taklit etmenin gerçek sanat olmadığı kabul görmüş ve sanatın kavramsal yanı ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu durumda çeşitli akımlarla (fovizm, kübizm, soyut sanat, ekspresyonizm, vb.) birlikte, yeni teknikler (kolaaj, asamblaj, dijital tasarım gibi) ortaya çıkmaya başlamıştır.

Her zaman olduğu gibi, sanatsal süreç yine döneminin ikilemelerinden beslenerek, kendi özgün yoluna devam etmeyi başarmıştır. Artık insanlığın problemleri çığ gibi büyümeye başlamış, ekonomik çıkarlar yüzünden Batılı Devletler uzun süredir devam eden emperyalist ve sömürgeci anlayışlarını bütün dünyaya yaymış, bilimsel alanda birçok gelişme meydana gelmiş ve birinci dünya savaşının patlak vermesiyle başlayan küresel hesaplar bütün insanlığı sarmıştır.

Resim 7: Marchel Duchamp, 1913, Hazır Nesne, Sandalye Üzerine Monte Edilmiş Bisiklet Teker, Çap 64.8 cm, Yükseklik 60.2 cm,

Modern sanatın temellerinin atıldığı bu dönemde, figüratif resim ve figür anlayışıyla birlikte, nesne ve mekana bakış açısında da yenilikler meydana

gelmiştir. Bir dönemin idealist figürleri, ekspresyonizmle deformasyona uğratılmış, kübizmle parçalara ayrılmış, soyut ekspresyonizmle de ortadan kaldırılmak istenmiştir; “Soyutlama tinsel düzeyde elde edilen şeyin fiziksel biçimlenişidir, özneyledir. Nesne, özdeksel dışavurumculukta görünüşe katkıda bulunur. Arınmışlığı ve yoğunluğu için gerekli olmayanı yadsıyarak öznenin özünü damıtır” (Richard 1999:11). Barok Dönemin ışık kaynağının belirlediği mekan ve Romantik Dönemin sonsuzluk hissi uyandıran doğa manzaraları (Resim 5), soyut ekspresyonizmle lekesel bir yüzey anlayışına dönüştürülmüştür. Resim içerisinde geleneksel bir dille var olan nesne olgusu, Marcel Duchamp’ın ‘Hazır Nesne’si (Resim 7) ile resim dışı bir olguyu sanat eserine dönüştürmüştür. Burada Duchamp’ın yorumuna bakıldığında: “Sonuç olarak, tıpkı sanatçının kullandığı boya tüplerinin mamul ve hazır olması gibi dünyadaki bütün tuvalerin de ready-mades aided olduğunu söylemek gerekir” (Batur 2003:323). Bütün bu sanatsal sürecin bir devamı olarak baktığımızda, insan yarattığı dünyanın anlamını yeni kurgularla anlamlandırma çabasını sürdürmektedir.

Duyular dünyası ile kavranabilir dünya arasındaki her izlek, bir an gelir, birinden ötekine geçiş sorununu çözmek zorunda kalır. Gerçekten, bu ikisi arasında kökten bir ayrışıklık olduğunu kabul etseydik, kavranabilir dünya, duyular dünyasına ait olanlarca asla bilinemezdi. Dolayısıyla, kavranabilir olanın bilinebilmesi için, ona açılan yolları keşfetmek gerekir. Plotinos’a göre, duyarlı olan ile kavranabilir olan arasında hiçbir kopukluk yoktur, çünkü ilki, ikincinin alçalmış biçiminden başka bir şey değildir. “Süregidiş kuramı”da denen bu kurama göre, en üstün ilke, kendisinden daha alçak düzeyde bir yapıt ortaya koyar ve bu hareket, düzey yitirerek süregider. Dolayısıyla, kavranabilir olanın ilkesini öğrenmek istersek, onu, kendi ürünü ve belirtisi olan yapıt içinde bulabiliriz (Lenoir 2003:49)

İşte bu süregidiş ortamında, kendi yarattığı nesne ile yeniden diyaloga geçen insan, varlığının anlam düzeyini belirleme çabasına girmiştir. Dev makineler yapmış, atomu parçalamış ve iletişim çağını başlatmıştır. Bütün bu gelişmeler eşliğinde, binlerce yıllık geçmişle algılanması gereken insanlık süreci, ilk yonttuğu taş’tan bu güne büyük yol kat etmiştir. Kendi aklının sınırlarını

zorlayarak, doğa karşısında üstün gelme ve hatta tamamen kendi kontrol ettiği bir doğa yaratma iddiasına ulaşmıştır.

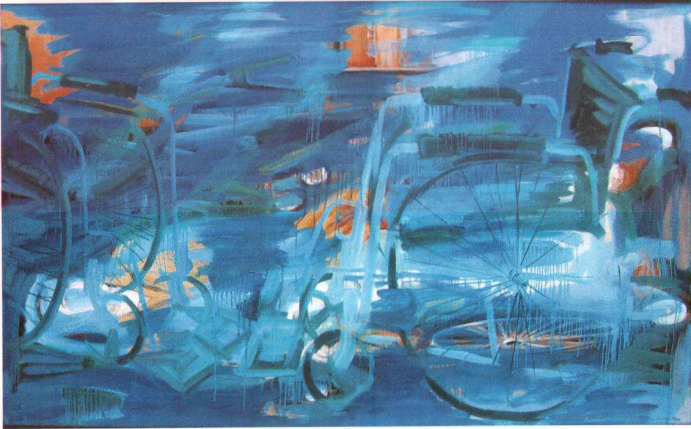
İnternet çağını yaşadığımız şimdiki zamanda, insanın genetik kodları çözülmüş, evrenin sınırlarına dair yeni keşifler yapılmıştır. Bu bağlamda yaşamsal döngüye karşı duyulan kaygı açısından, yeryüzünde hiçbir canlı yeryüzü gerçeğine insan gibi doğmamıştır. Bu gidişatın iyi yada kötü olduğu düşüncesinden çok, olma potansiyeli ve aklın sınırlarını sonsuz evren içinde genişletme çabasına vurgu yapılmaktadır.

II.BÖLÜM

2.1. Yaklaşımlar ve İlişkilendirmeler

Temelde insanlığın varlık problemleri ve yaşamsal sürecinde oluşturmaya çalıştığı değerler bütününe göndermeler yapan çalışmalarda; insan bedeninin biyolojik aşamaları, yaşamsal döngüde ilk mekanı olan anne rahmi, sonrasında itildiği yeryüzü yaşantısı, bu yaşantıda oluşan kent ve global yaşamla olan bağı ve en nihayetinde evrensel sonsuz mekanla olan ilişkilendirmelere yer verilmiştir. Bu bağlamda, figürsel biçimlerde genellikle insan bedeni ve ona ait imgeler oluşturulmaya çalışılmıştır. Kendi bedensel varlığının izlerinin yanı sıra, nesnel varlığı da düşünülerek, insan bedeninin nesnelliği göz önünde bulundurulmuştur.

Resim 8: Tekerekli Sandalyeler, 2002, Tuval Üzerime Yağlı boya, 136x202 cm

Daha önceki dönemlerde de ele alınan çalışmalarda, tekerlekli sandalyeler, hasta sedyeleri ve pres gibi nesneler üzerinde durulmuştur. Bu nesnelerle insanın varlığını sürdürme çabasında karşılaştığı, yok oluş ve eksilmeye

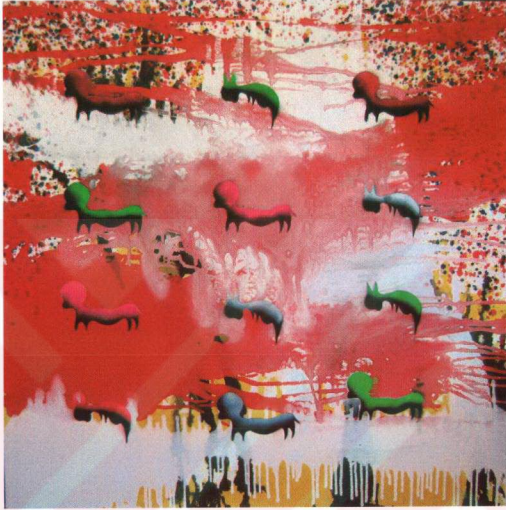
dönük kaygılarına göndermeler yapmaktadır (Resim 8). Hayattan eksilme korkusunun temel dışavurumunu yüksek derecede yansıtan bu nesnel yaklaşımlar, daha sonra bedensel varlık olarak insan hayatının anne rahminde karşılaştığı yok oluş yada hayata gelemeyiş süreciyle de ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda bakıldığında, temel oluşum sürecinde anne rahmi ile evrensel mekan anlayışı arasında bir bağ kurulmuştur. Böylelikle genel kapsam ve konu başlığı olan *Resimde Prematüre Figürler* geniş bir düzlemde ele alınmaya çalışılmıştır.

Nesnel algılayışı genel olarak değerlendirmek gerekirse; nesne ve mekan ilişkisi olarak ele alındığında nesne, sonsuz bir mekanı sonlandıran bir yapı içerir. Mekanın olduğu yerde nesne, nesnenin olduğu yerde mekan yoktur. Nesnenin varlık alanı, mekansal boşluğu yok eder. Evrende, insanın temel nesnel varlığı, kendini katmaya çalıştığı varlığının belirlediği mekanın boyutlarını ve uzam ilişkisini, anlamlandırması ve sınırlandırması açısından önemlidir.

Dünyanın bilindik bir mekan haline gelmesi ve insanların daha büyük şehirlerde yaşamaya başlaması ile genişlemiş etkin bir yaşamsal alana kavuşulmasına rağmen, bu durum insanların sıkışmış ve kısırlanmış hissetmelerine engel olamamaktadır. Öte yandan, seçtiği kent yaşamı, alternatif yaşam alanları belirlemek açısından oldukça fazla olasılıklar içermektedir. İnsanlığın bu süregidiş içerisinde ortaya çıkan varlık sürecindeki kısırlanmışlığını ele alarak özgün yaklaşımlar oluşturulma çabasına girilmiştir. Anne karnındaki bir embriyonun biyolojik olarak nesnel boyutlarının büyüyerek ve gelişerek, artık rahim içindeki sürecini de tamamlayarak ya da tamamlayamadan erken doğarak, hayata, yani daha geniş bir mekan olan yeryüzüne itilmesi sonucu, varlığını yaşamla yeni bir ilişkiye sokmasıyla ilişkili düşünceler geliştirilmiştir.

Biyolojik olarak büyüme ve gelişme belirli sınırlılıklar içermesine karşın, anlam ve kapsam evrensel bir boyuta taşınmış olmaktadır. Bu durum bazı

Çalışmalarda ortaya konulan, yaşamın temel aşamalarını temsil eden bazı figürsel ifadelerin, resim yüzeyinde evrensel mekanla ilişkilendirilmeye çalışılmasına göndermeler içermektedir (Resim 9).

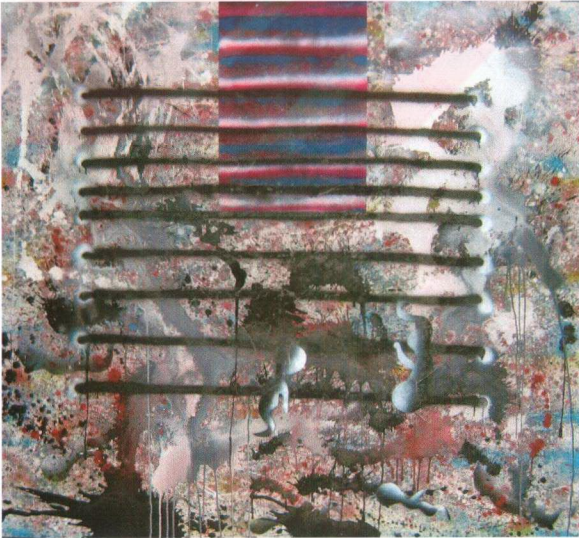
Resim 9: Kaos ve Mutlu Son, 2005, Tuval Üzerine Akrilik, 140x140 cm

Anne rahminde küçük bir embriyo olarak başlayan süreç, sınırları aşarak sonsuzlukta işgal ettiği nesnel ve kavramsal alanla, sanki bir belirsizliğe son verme çabasıdır. Teknolojik gelişmeler ışığında yaşanan uzay keşiflerinin de temelinde bu arzu yatmaktadır. Evrenin bilinmeyen noktalarına ulaşp, insana dair nesnel bir iz bırakmak ve bu sonsuzluk içindeki kapsamını genişleterek, varlık mekanını daha kapsamlı tutmak çabasıdır. Şimdilik insan, kendisi gidemese bile gönderdiği araçlarla kendi sınırlarını belli bir noktaya taşımayı başarmıştır.

Bu bağlamlar ışığında bakıldığında, ister insan imgesinin kendisi olsun, isterse ortaya çıkardığı nesnel tasarımlar olsun, üç boyutlu bir mekanda ya da iki boyutlu bir yüzeyde belirledikleri bir mekanla sürekli bir ilişki içerisinde.

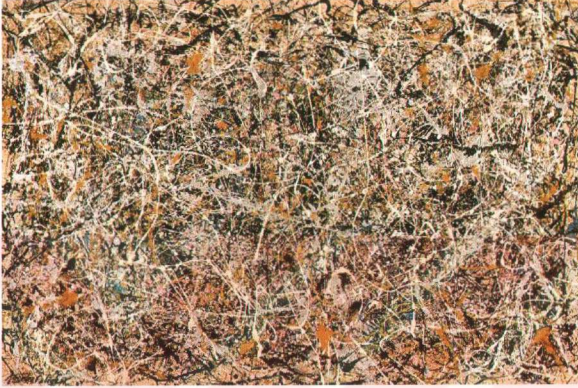
Resimsel düzlemdeki kompozisyon ilişkisinde bile, biçim, tekrar, doluluk-boşluk, büyüklük-küçüklük tasarlanırken, temelinde oluşturulmaya çalışılan ilişkiler bütününde de benzer bir paralellik vardır.

Genel figüratif yaklaşımları değerlendirsek; embriyonik dönem figür tasarımları, prematüre bebekler, ölü doğmuş fetus imgeleri, yetişkin insan bedeni ve sanatçının kendine ait bedensel ifadeler kullanılmıştır. Özetle prematürelerle, hayata olgunlaşma sürecinden erken gelen yaşamların eksiklik duygusu vurgulanmaya çalışılmıştır. Ölü doğmuş fetus imgeleriyle, yaşamsal döngüyü ana rahminde sonlandıran yaşamların da varlık sürecindeki anlamlılığı ve fark edilmeyen belirlenmişliğine göndermeler amaçlanmıştır. Embriyonik tasarımlarla, 'olma' potansiyeli ve varlığın devamı için ziyan olan olasılıkların potansiyeline göndermeler vardır. Bu bağlamda yaşamın devamına dönük kaygılar ve insanın üreme sürecine vurgu yaparak, 'olma' potansiyeline dikkat çekilmiştir (Resim 10).

Resim 10: İhtimal ve Engel, 2005, Tuval Üzerine Akrilik, 150x160 cm

Bazı çalışmalarda oluşturulmaya çalışılan soyut mekan tasarımlarında, Soyut Ekspresyonizm ve Action Painting akımlarının içinden bazı çalışmalardan esinlenilmiştir (Resim 11).

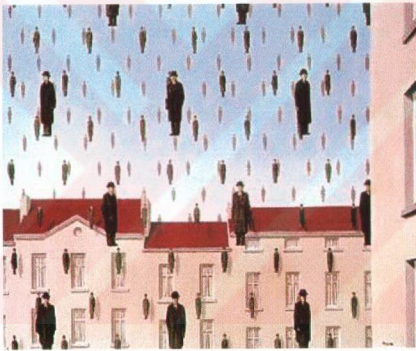

Resim 11: Jackson Pollock, 1949, Numara 1, Tuval Üzerine Metalik ve Vernikli Boya

Resim 12: Arshile Gorky, 1944, "Water of the Flowery Mill", Tuval Üzerine Yağlı Boya

Çalışma sürecinin bir döneminde, mekan olarak kent mekanları ve insanın yaşadığı kentle olan ilişkileri sorgulanmıştır. Kalabalık kent yaşamında uygarlıkla iç içe olup, anlamsız bir yalnızlık sürecine itilen insan varlığının, yine kent yaşamının bütünsel algılanışıyla bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Kentlerin oldukça büyük olmalarına rağmen, neredeyse sonsuz gökyüzünün derinliklerini unutmuş kapalı ve karanlık mekanlarda kaybolmuş insanı, tekrar bütünsel sınırsız mekanla buluşturmak için bazı tasarımlar ortaya konmuştur.

Resim 13: Rene Magritte, 1953, Colconde Tasarım

Resim 14: Yağarken, 2006, Dijital

Resim 13 ve Resim 14'de görüldüğü üzere; kent mekanlarıyla ilişki halindeki figüratif etki, sonsuzluktan belirsizliğe, belirsizlikten de sonsuzluğa bir iletişim içerisinde. Burada Rene Magritte'in bu çalışmasından (Resim 13) etkilenecek oluşturulan çalışmada (Resim 14); bedeni ve benliğiyle bütün gökyüzü mekanını kaplama arzusunun, var oluş amacına yönelmesine bir gönderme yapılmıştır.

Kapsam ve temel düşünöldüğünde, örneklemler ve ilişkilendirmelerle açıklanmaya çalışılan *Resimde Prematüre Figürler*, ayrıca uygulamada ortaya konulan işlerin analiz ve kavramsal bağlamını ortaya koyarken, her bir çalışmanın kendi içeriği açısından yeniden değeriendirilecektir.

2.2. Çalışmalar, Analizler ve Açıklamalar

Resim 15'de yüzey iki lekesel alana parçalandıktan sonra, doğal deformasyona uğramış bir cenin figürü, yapıştırma tekniği uygulanarak tuval yüzeyine yapıştırılmıştır. Boyaya batırılmış ipler, tuval yüzeyine rasgele atılmak suretiyle elde edilen izlerle, çizgisel bir doku oluşturulmuştur. Yüzeyde dağıılan çizgilerle, ritim ve derinlik etkisi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Resim 15: Huzur, 2005, Karışık Teknik, 56x59 cm

Huzur dolu bir uykudaymış gibi yatıyor olan figür; ana rahminin karmaşık dünyasında, yakaladığı huzuru sergiler niteliktedir. Figür; düğümlenmiş göbek bağının yarattığı kaotik ortamda, varlığının sonunu kabullenmişliğinin erdemiyle sükunet içinde tasvir edilmiştir. Olup bitenin içinde süren yaşamda, yaşamla olan bağının kopması neticesinde, kimse kendi göbek kordonunun sonunu göremez olmuş; varolan, insan değil, onun olma (yaşama) arzusunun iç içe geçmiş karmaşasına dönüşmüştür.

Resim 16: Seyahat, 2005, Tuval Üzerine Akrilik, 150x180 cm

Resim 16'da öncelikle geri planda doku ve armoni oluşturmak için püskürtme ve damlatma tekniği kullanılarak noktasal bir derinlik yaratılmıştır. Daha sonra daha geniş lekese alanlar meydana getirilerek, alanlar spontane bir şekilde parçalanmıştır. Açık- koyu ve renk ilişkisi düşünülerek üst üste bindirilen lekelerle farklı planlar oluşturulmuş, bu lekelerle farklı yönlerde akıtmalar yaparak çizgisellik ve hareket kazandırılmaya çalışılmıştır. Sıcak-soğuk, kontrast, ton ve değer oluşturularak şiirsel ve tamamen soyut bir atmosfer yaratılmaya çalışılmıştır. Son olarak, cenin ve sperm figürünün ilişkilendirilmesiyle yaratılan özgün figürler, büyüklük-küçüklük, yön, hareket, ritim ve renk açısından düşünülerek uygun bir şekilde mekana katılmıştır.

Aynı zamanda rahim içi çağrışımlar yapan bu atmosfer, doğum öncesi sonlanan yaşamlara göndermeler yapmayı amaçlar. Hayatın başlangıcındaki olasılıkları sorgularken, varlığın devamı için gerekli olan potansiyeli ortaya koymaya çalışan insan neslinin, sürüler halindeki yolculuğuna ana rahmindeki temel hücresel (sperm ve yumurta) birleşmesinin paralelinde bir sorgulama vardır. Belirli bir çözülmeye ve rahatlığa ulaşarak gerçekleştirilen bu çalışmanın, aynı zamanda yüksek düzeyde bir kontrol ve konsantrasyonu da gerektirdiğini belirtmek gerekir.

Resim 17: Sürü, 2005, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 120x150 cm

Resim 17’de plastik açıdan yüzeysel olan resimde iki ayrı plan ve optik bir derinlik vardır. Tek bir planda yer almasına rağmen, açık-koyu ilişkisi uygulanarak derinlik yaratılmaya çalışılmıştır. Aynı biçimlerin simetrik şekilde yüzeye yerleştirilmesiyle monoton ve durağan bir görünüm elde edilmiş, böylelikle sürü anlayışında varolmanın sıradanlığı görselleştirilmiştir. Sanki her

biri, yaşamsal farklılaşmayı beklermişçesine şimdilik kopya bir varlık olduğunun bilincindeymiş gibi itaatkardır.

Aynı biçimlerin tekrar edilmesindeki amaç, var olmak (existing) ya da doğmak ile başkalaşacak olan yaşam öncesi dönemin, fabrikasyon bir üreme aşamasını sergiler. Buradaki yarı hayvan, yarı insan formunda yaratılmaya çalışılan özgün figürler, sadece embriyonik (doğum öncesi) aşamayı temsil ederler. Rahim içi bir merada otlayan koyunlar gibi.

Resim 18: Süreç, 2005, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 150x160 cm

Resim 18'de püskürtme tekniğiyle oluşturulmuş yüzeyde, çizgisel bir doku meydana getirilmiştir. Simetrik olarak parçalanmış ve renk alanlarına bölünen yüzeyde, hem ritmik hem de durağan bir atmosfer yaratılmıştır. Yerleştirilen özgün figürlerin etkisiyle, tamamen yüzeysel olan resim atmosferine, yaşamsal bir mekan izlenimi kazandırılmaya çalışılmıştır. Mekan; iki boyutlu oluşturulmuş ve kuşbakışı bir derinlik hissi yaratılmıştır. Figürler; yön ve

hareket etkisiyle birbiriyle ilişkiye sokulmuş, yaşamsal anlamda iletişimin izleri yaratılmıştır. Sıcak renklerin yoğun olduğu resimde; açık, koyu ve gri değerlerle dengeli bir renk uyumu yaratılmaya çalışılmıştır.

Siyah bir sütun halinde derecelendirilmiş geometrik ve simetrik biçimle; bir yaşam süreci için karar vermeye çalışan iki varlığa, bu sürecin aşamalarına gönderme yapmak amaçlanmıştır. Buradaki mecaz aynı zamanda resim sanatının geleneksel ve mitolojik yapısında mevcut olan mecazi ve metafizik ilişkilerle de ilişkilendirilebilir (Resim 4).

Resim 19: Potansiyel, 2005, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 150x170 cm

Resim 19'da akıtma tekniği kullanılarak, lekesel ve çizgisel bir doku meydana getirilmiş, geri plandaki şeffaf alanın etkisiyle, derinlik hissi artırılmıştır. Mavi-turuncu ilişkisiyle, vurgunun artırıldığı, renklerin kromasının yüksek olduğu mekânda, çizgiselliğin oluşturduğu güçlü bir örgüsel yapı göze çarpar. Ritmik bir parçalanmanın içerisinde; sıcak-soğuk ve renk ilişkisi dengelenmeye özen

gösterilmiştir. Yine şeffaf ve fosforlu bir pembe ile oluşturulmuş figürler, asimetrik bir dizimle yerleştirilmiştir.

Figür ve mekân; şiirsel bir ilişkiye sokulmaya çalışılmış, etki alanları birazda minimalist bir anlayışta farklılaştırılmaya çalışılmıştır. Rengin sempatik etkisiyle, özel figürler, düşsel varlıklar kimliğine sokulmuş; biçim, boyut, renk ve yön açısından ortaya koyulan uyumla, bütünlük ilişkisi gözetilmiştir. Konunun ötesinde plastik dengelerle, yeniden ilişkiye sokulan biçim ve atmosferin etkisi, resimsel olma kaygısındadır.

Resim 20: İsimsiz, 2005, Kolaj, 21x30 cm

Resim 21: İsimsiz, 2005, Kolaj, 21x30 cm

Rahim içi bir kanalda yol alan yarı sperm yarı cenin grup, ahenk içinde hareket ederek seyahatin keyfini çıkarıyor. 'Var' olma yolculuğunun bu eylem noktasında, taşıdıkları hayata itilme (gelme) potansiyelini belli eder bir durum içerisindeyler. Topluluk içinde, belirsizleşebilen kimliklerle, sürüler halinde yaşayan insanların içinden, herhangi bir insanın erdemli bir varlık olma potansiyeline vurgu yapan bir görsellik düşünülmüştür.

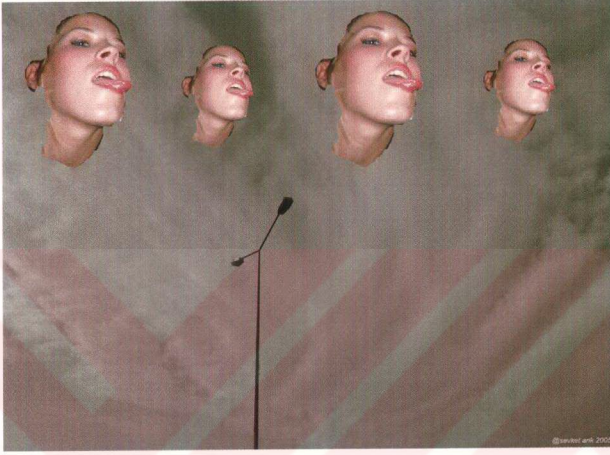

Resim 22: Ben 'Var'ıdim, 2006, Dijital Çalışma, 68x91 cm

Resim 22'de dijital fotoğraf makinesi ile elde edilen görüntülerle, yine dijital ortamda (photoshop ile) oluşturulmuş çalışmada; geri planda siluet halinde gözükken kent dokusu ile, gerilim dolu bir gökyüzü atmosferi bulunmaktadır. Ön plana; sanatçının kendi çıplak figürleri, dağılım, yön ve büyüklük-küçüklük ilişkisi düşünülerek yerleştirilmiştir. Siyah-Beyaz olarak oluşturulan çalışmada, açık, koyu, gri değerler ve ışık etkisiyle, anlatıma güç katılmaya çalışılmıştır.

Evet orada; yer ile gök arasında sıkışmış kalmış hayatlar, fani bir sürecin eşiğinde, kendi sonsuz emellerine ulaşma çabasıyla, suskun bir bekleyiş içerisinde. İçinde kaybolduğu kentin, artıklarından beslenerek devasa bir varlık potansiyeline ulaşmıştır. Artık kendini sonsuzluğa doğru bir yolculuğa çıkarabilir. Bu bağlamda; sanki bir mezarlıktaki mezar taşlarını andıran figür dizini, bakış açısına göre nesnel (mezar taşı) yada figürel (sadece insan bedeni) olarak değerlendirilebilir. Çıplaklık; geride hiçbir bağ bırakmayan bedensel varlığın, yalın bir şekilde ortaya koyulabilmesi için düşünülmüştür.

Bu çalışmada; güçlü bir şekilde 'varlık'ı anlamlandırma çabası göze çarpmaktadır.

Resim 23: Teşhir, 2005, Dijital Çalışma

Resim 23'de geniş bir açık mekan içerisinde, dikey bir eleman olarak yerleştirilen nesne, atmosferin yarattığı sonsuzluk düşüncesini, yerküre ile ilişkilendirmektedir. Tekrar, yön, büyük-küçük ilişkisi ile yerleştirilmiş dekupe figür başları, hem ön planla, hem de arka planla yüzey ve derinlik etkisi düşünülerek yerleştirilmiştir. Renk açısından; siyah-beyaz etkinin baskın olduğu kompozisyon, armonik bir kaygı güdülmeden, tek renk ilişkisine sokulmuş ve amaçlanan yalınlık etkisi korunmaya çalışılmıştır. Kullanılan elemanların, o mekana aidiyeti açısından, realite gözlemlenmiş ve fotoğrafik incelikler önemsenmemiştir.

Parça-bütün ilişkisi içerisinde vurgu düşünüldüğünde, en az detayla en etkili ifadenin arandığı kompozisyonda; mekanın vurgusuna karşı, figürsel ifadenin ifadeci boyutları bir araya getirilerek, hem paralel hem de karşıt bir ilişki yaratılmıştır. İlk etapta baskın görünen figürsel ifade, mekan içerisinde bir gel

git noktası yaratmaktadır. Sembolik değerler de taşıyan ifadelerde; kadın, fetiş, erotizm, dişilik ve meta ilişkisi, doğaya ait bir mekanda, izdüşümünü aramaktadır. İfade açık ve nettir, fakat etkisini mekanın derinliklerine doğru taşıdığımızda, uzay ve uzamsal etki olarak sonsuza dek sürecekmış gibidir.

Bıçimsel ifade; kendini doğal estetik bir düzen içerisinde sorgulamaktadır. İnsan yaşamsal alanını doğaldan yapaya doğru değiştirirken, ifadecilikte çok yol kat etmiştir. İnsan-doğa ilişkisi yönünü, insan-insan, toplum-insan, nesne-insan ilişkisine çevirmiş, sıradan insanlar bile üst düzey tiyatral yetenekler geliştirmiştir. İletişim, yüksek düzeyde ifadeci bir anlam taşımaktadır. Gerçekte kim olduğu anlaşılmayacağı endişesi ve maskesi aynı yüze düşmüştür artık. Yeni bir bellek modeli başlamış, anlam ilişkisinden çok, yüzeysel-görsel özellikler ön plana çıkmıştır. İmaj, teşhir, belirsizlik, tahrik gibi unsurlar, modern insanın ifade şekilleri olmuştur.

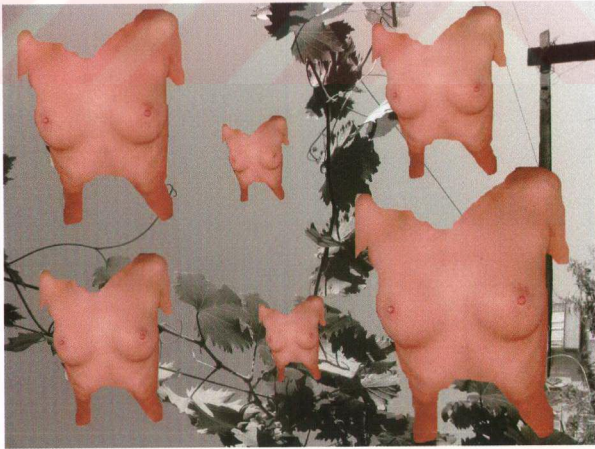
Resim 24: Oyun, 2005, Dijital Çalışma

Resim 24'de kent dokusunun en önemli unsurlarından biri olan, bina dokusu ile sınırlandırılmış ve daraltılmış bir mekanda, figür; perspektif açısından en uygun yere yerleştirilmiş ve nesnel, dairesel öğelerle bir ritim yaratılmıştır.

Büyük-küçük açılarından kavramsal ilişkinin güçlendirilmesi için, gerçektışı boyutlar uygulanmıştır. Derinlik hissi, geriye doğru bir ritim ve arka plandaki açık alan, figürsel ifadenin baskın etkilerini hafifletmektedir.

Kuşatılmış bir varlık görüntüsündeki figür, seçilmiş nesnelerle sanki bir oyunun izlerini takip etmektedir. Kısıtlanmış alanından onu çıkış noktasına götürecekmiş gibi, önünde ahenk içinde sıralanmış nesneler sanki mekana yeniden ruh katmayı amaçlamaktadır. Sembolik ve ifadeci anlatımın ötesinde görsel estetik de düşünülerek etki güçlü kılınmaya çalışılmıştır. Yapay bir ortamın izleri yine yapay yöntemlerle çözülmeye çalışılmakta, kurgu boyut değiştirerek devam etmektedir.

Gündelik süreçlerin içinde kendini kurgusal oyunlarla tatmin etmeye çalışan kent insanının aradığı çıkış noktası, yine büyük ölçüde kurgusalılık ve yapaylık içermektedir. Kaçınılmaz olanın peşinden sürüklenir bir şekilde yoluna devam etmekte ve yeni olanın kurgusalılığının sindirilmesiyle ortaya çıkacak olan avuntuyu fark edince, yeni çıkış noktaları arayacaktır.

Resim 25: Ambalaj Bedenler, 2005, Dijital Çalışma

Resim 25'de geri planda açık bir mekanın yarattığı yalınlık, çizgisel ve lekesel bir doku ile daha dinamik kılınmaya çalışılmıştır. Açık alan manzarası üzerine yerleştirilen dekupe insan bedeni parçaları; renk, büyüklük-küçüklük ve ön-arka ilişkisiyle ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır. Bütünlük açısından; durağan, kendi içinde görsel bir bütünlük elde edilmeye çalışılmıştır.

İnsan bedeninin bir sanat nesnesi olarak görülmeye başladığından bugüne, güçlü bir ifade aracı olarak kullanılması, uzun dönem sanatın mimetik objesi olarak anılması ve günümüz toplumunda; etik, ahlak ve meta olarak artık iyice aşına olduğumuz beden estetiğinin, toplumsal bir idolleşme sürecine girmesi sonucunda, ortaya çıkan algılayış şeklinin, yeniden irdelenmesi süreci denenmiştir. Parça bütün ilişkisi göz önüne alındığında; parça estetiği, bütünün idealizmine karşı ortaya koyulmuş, yeni bir anlam ilişkisiyle yeniden sunulmuştur. Bir yap-boz parçasını andıran şekiller; artık nesnel bir boyutta, yeniden bedensel varlığa göndermede bulunur.

Adeta bir tüketim nesnesine dönüşmüş olan figürel etkiler, hem sanatsal hem de toplumsal anlamda oluşturulmuş, dönüşümün derin bir sorgulamasıdır. Yakın zamanlarda beden estetiğinin daha da ön plana çıktığı bu dönemde, estetik olanın nesnel bir dejenerasyonu söz konusudur. İnsan kimliğinin ambalajı haline gelen bedensel ifadeler, onun simgesel boyutlarını daha güçlü kılarken, nitelik boyutunda değer kaybına uğratmıştır.

Resim 26'da kentsel dokudan seçilmiş bir mekanda, derinlik, açık-koyu ilişkisi, perspektif ve lekesel bir etkinin oluşturulduğu kompozisyonda, fotoğrafik değerler yalın bir dille ifade edilmeye çalışılmıştır. Yer ve boşluk ilişkisi mekanı geriye doğru çeken bir perspektif içermektedir. Merkeze yakın bir noktada yer alan dairesel açık alan belirgin bir odak noktası oluşturmuş ve figür tekrarlarıyla bir ritim yaratılmıştır. Durağan bir yapı içeren fotoğrafta; düşsel bir atmosfer, kentsel bir mekanda realite bulmuştur.

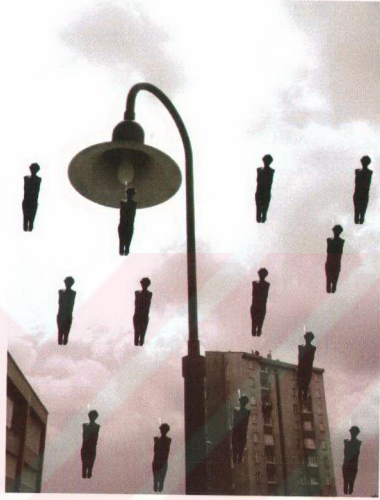

Resim 26: Diziliş, 2005, Dijital Çalışma

Ankara Sıhhiye Köprüsü'nden elde edilmiş fotoğraf, şehrin bilindik bir mekanının alıntısıdır. Bu çalışmada kent dokusu içerisinde bireyin kendi yaşamsal alanının sorgulanmasını irdelenmiştir. Yaşamın ritmik akışı içerisinde sıradanlaşan mekanların, yeniden kurgulanması ve kentin kendi düşsel yaşantısının bir parçası haline getirilmesi amaçlanmıştır. Kurgusal anlamda sahip çıkılan bu alan, artık yeni bir izleğe kavuşmuş, hem bedensel varlığın hem de tinsel bir temasın etkilerini sindirmiştir. Kalabalıklar arasında sinik bir hal alan yaşam, kendini düşsel bir gerçeklikle yeniden var etmiştir. Kentin kendi dokusunu bozmadan şiirsel bir üslupla, hem estetik bir düzen hem de anıtsal bir iştirak yaratılmıştır.

Mekan olgusunun; üç boyutlu etkisinin ötesinde, boşluk hissiyatının hakim olduğu açık mekânlarda, figürün kendine bir ifade biçimi araması, sonsuz evren içindeki nesnel varlığımızın tarifi niteliğindedir. Tekrarlarla etkisini pekiştiren figürsel anlatım, aynı zamanda teklik-çokluk ve teklikteki çoğul varlık biçimlerinin ifade bulma çabasına da vurguda bulunur. Burada ifade

edilen unsurlar, kavramsal anlatımlarının ötesinde görsel olarak da ifade gücünü derinleştirmektedir.

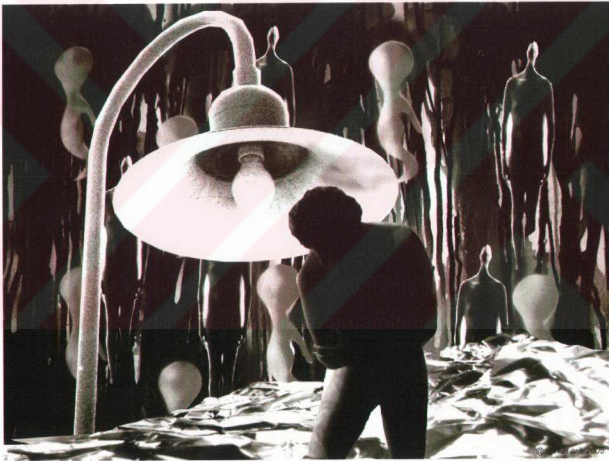
Resim 27: Kente Yağarken, 2005, Dijital Çalışma

Resim 27'da gri bulutlu bir gökyüzü altında; yüksek bir apartman, ön planda bir sokak lambası, kolsuz ve bacaksız bir erkek figürü, ritmik şekilde atmosfer boşluğuna dağıtılmıştır. Geri plandaki derinlik ve yumuşak gri bulutların yarattığı saydamlık, ön planda koyu lekesele bir motifle pekiştirilmiş ve belirgin bir nesne ile vurgu tamamlanmıştır. Tekrarlarla oluşturulan motif, figürsel ifadenin etkinliğini artırmak ve mekanda belirginleştirmek için uygulanmıştır.

Özellikle figürde vurgulanan hareketsizlik ve budanmışlık hissi, neredeyse çaresizlik noktasında olan varlığını kabullenişin donuk ifadesidir. Sürrealist bir yaklaşımdan çok estetik bir ifadecilik var edilmeye çalışılmıştır. Olup bitenin içinde; mahşeri duygulara kapılan varlık, bir sağanağın son damlaları şeklinde yeryüzüne ulaşmaktadır. Güneş yoktur, ışık yanmamaktadır ve umut gri bir

tondadır, kentin siyahı ve beyazı arasında grileşen yaşam suskun ve ağır ağır düşmektedir.

Bireysel kaygıların, toplumsal hezeyanlarla çakıştığı noktada, mekan yeni anlam ilişkileriyle yeniden bireyi tanımlar. Birey yap boz mantığıyla, sürekli kurgulamak zorundadır. Hep bilindik şeylerin içinden, kendi sentez noktasına ulaştığında, zihin tasarımlarını hayata geçirmek, yüzleşmek ve yeni bir gerçeğe ortaya çıkmak zorundadır. Bilinmiş ve olunmuş her şey, en son noktasında kabulleniş ve yeniden doğuş gerektirir.

Resim 28: İmgem ve Ben, 2005, Dijital Çalışma

Resim 28'de geri planda oluşturulan lekese ve çizgisel atmosfer üzerinde, rasgele dağıtılmış cenin imajları ve insan figürleri yerleştirilmiştir. Böylelikle dinamik bir arka plan yaratılmıştır. Orta plana hakim bir nesne imajı yerleştirilmiş ve kontrast ilişkisiyle parçalanmış alanın ön tarafına yerleştirilen koyu renkteki insan figürüyle, vurgu tamamlanmıştır. Yaratılan atmosfer hem

dinamik hem de durağan bir yapıya sahiptir. Ayrıca geri planda dikey vurgularla belirlenen mekana, yatay bir plan eklenerek derinlik artırılmıştır.

Kullanılan resim imajı; orijinal bir çalışmadan alınıp, dijital bir ortamda yine orijinal fotoğraf imgeleriyle bir araya getirilmiştir. Eklenilen figürler yine sanatçının kendi imajıdır. Böylelikle kendi nesnel yapıtlarına, kendini yeniden katmak ve yeni ilişkiler yaratmak amaçlanmaktadır. Kavramsal bir süreçle yaratılan, duysal nesne olarak sanat eseri, sanatçının yeniden algılayışıyla, kendi dünyasında yeni bir süreç başlatmıştır. Bu durum; kendi eserlerini ortaya koyan sanatçının, onları yeniden algılayışının bir sonucu olarak, yarattığı devinimin tarifi niteliğindedir. Bu kurgu sonsuz sayıda sürebilir. Kendi yaratılarını; varlığının üst düzey sonucu olarak gören sanatçının, kendini yine kendi yapıtlarıyla beslemesi ve kurgulaması, benliğini daha bütünsel bir ilişkiye sokar.

Aynı zamanda; kendi nesnelliğini de ortaya koyma çabasının bir sonucu olarak, yap-boz mantığının bir elemanı olmuştur. Kendini ekleyip çıkardığı kurgulardaki faniliğinden kurtulup, kalıcı bir hale getirme çabası gözlenmektedir. Anlam donuk ve mattır, yaşam uzayıp gidecektir, ama devinimden izler toplamaya çalışan bellek için durum çok daha zordur. Bu yüzden kalıcı olanı, sonsuz olanı, bulup seyahate çıkarmak zorundadır.

SONUÇ

Süreç uzadıkça değişik zamanlarda ortaya konulan çalışmalarda farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Temel bir bağlama oturtma çabasıyla, mekan çözümlemeleri yapılmış, özgün figür tasarımları oluşturulmuş, belirgin bir dil oluşturma çabasıyla birçok denemeler ortaya konulmuştur. Bu arayışlar sonucunda, yaratma sürecinin alternatif yönleri açısından, önemli deneyimler kazanılmıştır. Nihayetinde önceden tahmin edilemeyen sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin; akıtma ve püskürtme tekniği kullanılmaya başlanmış, yeni resimsel zemin ve yüzey anlayışları geliştirilmiş, özgün figür tasarımı ve şablonları oluşturularak soyutlamacı bir anlayışa ulaşılmıştır.

Araştırma sürecinin bağlayıcı olma ihtimali ve çalışmaların bireysel bir tavrın sınırlarını zorlaması bilincinde davranılarak, önce çalışmaların sonra da bağlamın oluşturulması için çaba gösterilmiştir. Deneyim olarak yeni teknik ve yöntem denemelerine başvurulmuş, özellikle dijital tasarım yöntemleri öğrenilerek, bu alanda çalışmalar ortaya konulmuştur. Bu durum, sanat nesnesi ve nesnesiz sanat kavramlarının sorgulanmasına sebep olmuştur.

Resimde Prematüre Figürler, genel anlamda insanlığın varoluş süreciyle ilişkilendirilirken, sonradan kent mekanı ve günümüz insanının yaşam şeklinin eleştirisine dönüşmüştür. Tüketim toplumunun nesnesine dönüşmüş olan figürel etkiler, hem sanatsal hem de toplumsal anlamda oluşturulmuş dönüşümün derin bir sorgulamasıdır.

Resimsel dokunun oluşturulması esnasında, renk yoğunlukları ve tonlamalarla mekan oluşturulmaya çalışılmıştır. Yüzeysel fakat derinlik hissi veren bir görsellik oluşturulmuştur. Bazı dijital çalışmalarda kullanılan doğal mekan görüntüleri ile resimlerde oluşturulan lekese ve yüzeysel soyut mekan etkileri arasında ilişkilendirmeler ortaya çıkarılmıştır. Bu mekansal etki üzerine yerleştirilen figürlerle ön ve arka planda, figür ve mekan ilişkisi, özgün bir biçimde ifade edilmeye çalışılmıştır. Estetik kaygılarla bazı çalışmalarda

geometrik alan parçalamaları yapılmıştır. Hem resimsel etki korunmaya çalışılmış, hem de kavramsal bağlamı yeterince ortaya koymaya özen gösterilmiştir.

Sanatta, insan bedeninin nesne olarak kullanılması, insanın evren mekanına kendini katma çabası ve varlık olarak anlamını bu ilişkiler bütününde sorgulaması, eklektik bir süreci analiz etmekle çözümlenebilir. Yer ile gök arası bir mekanda sıkışmış hayatlar, bu süreçte, sınırsız emellerine ulaşma çabasıyla, sonsuzluğa doğru bir yolculuğa çıkmıştır. Anlam her seferinde yeniden kurgulanmak zorundadır.

KAYNAKÇA

AKAY Ali. *Sanat ve Sosyolojinin Ruh Hali*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 2001

AKAY, Ali- ZEYTİNOĞLU, Emre. *Kavramın Sınırlarında*, İstanbul: BağlamYayıncılık, 1998

BARROW, John D. *Olanaksızlık*, (Çev. Nermin Arık), İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları, 2002

BASALLA, George. *Teknolojinin Evrimi*, (Çev. Cem Soydemir), Ankara: TübitakYayınları, 2000

BATUR, Enis. *Modernizmin Serüveni*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003

BAUDELAİRE, Charles. *Modern Hayatın Ressamı*, (Çev. Ali Berktaş), İstanbul:İletişim Yayınları, 2003

BERGER, John. *O Ana Adanmış*, (Çev. Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen), İstanbul: Metis Yayınları, 2000

BÜRGER, Peter. *Avangard Kuramı*, (Çev. Erol Özbek), İstanbul: İletişim Yayınları, 2003

ÇÜÇEN, A.Kadir. *Heidegger'de Varlık ve Zaman*. Bursa: Asa Kitapevi, 2000

ERİNÇ, M. Sıtkı. *Sanatın Boyutları*. Ankara: Ütopya Yayınları,2004

FISCHER, Ernst. *Sanatın Gerekliliği*.(Çev. Prof. Dr. Cevat Çapan), Ankara: VersoYayınları, 1993

GEİGER, Moritz. *Estetik Anlayış*, (Çev. Tomris Mengüçoğlu), İstanbul: Remzi

Kitapevi, 1993

GEORG, Simmel. *Modern Kültürde Çatışma*, (Çev. Tanıl Bora, Nazile Kalaycı, Elçin Gen), İstanbul: İletişim Yayınları, 2003

GLEICK, James. *Kaos*, (Çev. Kikret Üçcan), Ankara: Tübitak Yayınları, 2003

GOMBRICH, Ernst.H. *Sanatın Öyküsü*.(Çev. Erol Erduran, Ömer Erduran), İstanbul:Remzi Kitapevi, 1997

HEIDEGGER, Martin. *Metafizik Nedir*, (Çev. Mahzar Şevket İpşiroğlu, Suut Kemal Yetkin), İstanbul: Kaknüs Yayınları, 1998

KAHRAMAN, Hasan Bülent. *Sanatsal Gerçeklikler Olgular ve Öteleri*, İstanbul: Everest Yayınları, 2002

KOÇAK, Orhan. *İmgenin Halleri*, İstanbul: Metis Yayıncılık, 1995

LENOİR, Béatrice. *Sanat Yapıtı*. (Çev. Aykut Derman), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003

LHOTE, André. *Sanatta Değişmeyen Plastik Değerler*, (Çev. Kaya Özsezgin), Ankara: İmge Kitapevi, 2000

PONTY, Maurice Merleau. *Göz ve Tin*, (Çev. Ahmet Soysal), İstanbul: Metis Yayınları, 1996

RICHARD, Lionel. *Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi*. (Çev. Beral Marda, SinemGürsoy, İlhan Usmanbaş), İstanbul: Remzi Kitapevi, 1999

ROLLO, May. *Kendini Arayan İnsan*, (Çev. Ayşen Karpat), İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık, 2003

STRAUSS, Claude Levi. *Yaban Düşünce*, (Çev. Nermin Arık), Ankara: Tübitak Yayınları, 2002

TANİLLİ, Server. *Yaratıcı Aklın Sentezi*, İstanbul: Adam Yayınları, 2001

TUNALI, İsmail. *Sanat Ontolojisi*, İstanbul: İnkılap Yayın, 2002

WORRINGER, Wilhelm. *Soyutlama ve Özdeşleyim*, (Çev. İsmail Tunalı), İstanbul: Remzi Kitapevi, 1993

YETKİN, Suut Kemal. *Estetik Doktrinler*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1972

YILMAZ, Mehmet. *Sanatın Felsefesi Felsefenin Sanatı*, Ankara: Ütopya Yayınevi, 2004